

föl szerkesztőségünkbe képét, melynek rajzát ez alkalommal olvasóinknak bemutatjuk.

A kép eredetije 28 ctm. széles és 36 ctm. magas olajfestmény. Ugy tünteti föl Petőfit, a mint magyaros modoru esztergályozott támlájú karosszéken ülve, hosszú száru csibukos török pipáját a földre eresztve, kissé feloldalt tartott fejjel a távolba néz, mialatt balkeze egy térdére tett könyvön nyugszik. Reggeli pongyolában van. Tiszti egyenruháját levette s az ott fekszik mellette a pamlag szélén, leboritva zöld-

asztalka áll, tetején és alsó ujján könyvekkel, füzetekkel és hirlapokkal, míg az asztal fölött egyike látható az alföldi róna ama tájképeinek, melyekért a költő annyira rajongott. Orlay emlité, hogy a költő szeszélye volt magát ily helyzetben és öltözetben vétetni le.

Midőn a képet lapunk számára másoltatuk, kérdést tettünk Orlayhoz, hogy köszönetünk mellett mi küldjük-e majd vissza Petőfi Istvánnak az eredeti festményt, avagy nagyobb megnyugvást lel benne a szállítás körül előfor-

íránt mikép rendelkezett, s a mig eldül, hogy annak tulajdonjoga kit illet: — nem hittünk helyesebben cselekedhetni, mint ha Petőfinek ez utolsó arcképét letéteménykép megörzés végett a nemzeti muzeumnak adjuk át.

Budapesti középítő.

«A vonat indul 3 óra 52 perczkor budapesti középítőben» vagy: «érkezés 9 óra 18 perczkor budapesti középítőben» ilyes és ha-

PETŐFI UTOLSÓ ARCZKÉPE. — ORLAY SOMA 1849-RI FESTMÉNYE UTÁN.

szinü köpenyével, mely fölött a vadászokéhoz hasonló alaku fekete kalap látható, csatos szalaggal és piros struczollal. A köpönyegre támasztva látszik a nehéz, széles, görbe fringia, Petőfi tábori öltözetének ez egyik sajátos kiegészítője, széles kosarával. Ő maga egy ingujban ül, uniformisából csak a szűk sötétszürke nadrág van testén, derekon körülköte vörös gyapot-shawllal, míg lábait zölddel szegélyezett piros szattyánbőről készült könnyű reggeli eszima borítja. Mellette diófaszínre festett fa-

dulható kalamitások ellen, ha maga csomagolja és küldi el? Ő reánk bizta a visszaküldést.

Azonban mire a rajz elkészült, jött a szomorú tudósítás, hogy Petőfi István elhunyt, s annak is hirtelen jött, hogy bátyjára emlékeztető minden erekiét a nemzeti muzeumnak hagyományozta. A kezünkben levő olajfestmény iránt, fájdalom, Orlayval se beszélhetünk többé. A kínos betegség odaszegte ágyához s röviddel később ő is elköltözött.

Nem tudjuk, Petőfi István az olajfestmény

sonló jelentéseket olvashatni szerte a közlekedési vállalatok menetrendi hirdetései között.

Mi tehát az a budapesti középítő? Hol van az az intézet, melyben ezt a középítőt meghatározzák? melyik az a mód, melyen a nagy közönségnek az időjeleket megadják? szóval ki és hol csinálja azt a budapesti időt? Oly kérdések, melyek a fentebbi és azokhoz hasonló sorok olvasása közben önkénytelenül tolnak elénk, de melyekre aligha tudna kielégítő feleletet adni akárki, bármennyire ismeri is más-különbben a főváros viszonyait.

Mert ez a sokszor emlegetett budapesti

VIVANT VACATIONES! — GYULA LÁSZLÓ RAJZA.

AZ ISKOLAÉV VÉGÉN.

IVAT VACATIO!

Minden magolárnak, körmölcsnek, papirgaluskának és körmölcsnek ez a boldog vége: «Vivat vacatio!»

Már pedig ha a vége jó, minden jó, tartja a közmondás s az édes végezet megédesíti a mi keserűség megelőzte.

Hát ki nem volt diák? ha csak akkora is, mint az öklöm. S ki az, a ki egész társaságot el ne tudna mulattatni azoknak a viselt dolgainak az elbeszélésével, melyeknek ideje a padfargás és első versírás életkorára esik s melyekre oly híven emlékszik vissza minden ember, mintha csak az imént történtek volna s nem választanák el tőle évtizedeken át történt sokkal nagyobb, sokkal fontosabb dolgok, melyeket mindazonáltal tisztára elfeledtünk, pedig mennyivel közelebb vannak amazoknak.

Oh boldog gyermekkor, ébredő s édes, nagy remények kora, melyekről nem is sejtjük még akkor, mily kevés teljesül belőlök a sokkal ridegebb életiskolában!

Mintha valami titkos fiókot húzna ki az ember fejéből, úgy merülnek föl élénk tarka színekben az apró emlékek így a tanév végén, mikor szájról szájra hangzik vidám diskant-hangon s a falakon is ott olvasható ríktő vörös betűkkel fölpingálva, hogy «vivat vacatio!»

Hogy örül a kis nép ennek a két szónak, mily lelkesedve, a meggyőződésnek mily örömevel ejti! Mi is így örültünk neki csak nem rég ezelőtt, ugy — husz vagy harmincz évvel.

Soha se felejttem el, mikor a rx-i iskolába először fölvittek. Kemény dörgő hangú ember volt a rektor professzor ur, a ki el nem mosolyodott volna kerek a világért. Hja a tudomány komoly dolog s a tudós ember árulja el a külsőjével is, hogy ő tudós, ugy lesz tekintélye a nebulók előtt.

— Tudsz-e deklinálni? — ez volt első szava hozzám.

Apám diákos ember volt, nem restelte velem ott forgatni a jó öreg Donátust, hát azt hittem, tudok deklinálni, a mit ha most bebizonyítanom sikerül, az első helyett mindjárt a második gimnáziumba vesznek föl.

— No hát deklináld el ezt, hogy «mensa».
— Singularis nominativus: haec mensa —
— Nem haec mensa, csak mensa, —
vám gott közbe a direktor ur, — nem mondtam én, hogy «haec».

— De kérem, a Donatusban —
— Eh mit Donatus! nem tanítják azt már. Nos hát, nominativus: mensa, — tovább.

Deniegem tudtam a mensát haec nélkül deklinálni, azzal kezdtem az iskolai tanfolyamot, a mivel annyian végeztek: buktam. Besoroztak az első osztályba, a hol aztán sok tanulmány után megtanultam azt is, hogy az ember sohse tudjon többet, mint a mennyi elég, mert akkor megbukik.

Furesz idő volt az akkor. Megjött a rendelet, hogy a diákok czilinderben járjanak és beszéljenek némétül. De hát a jóakaratu rendelet akadályokba ütközött a végrehajtásban. A magas kormány elfelejtett rendelethez kellő számú czilinderlapokat mellékelni s így bizony sokan voltak olyanok, a kiknek két gyapot vánkossa lógott le a siphája két oldalán, hogy el ne fagyjon a fülünk, erre csináltunk aztán czilindert cukorsüvegből s viseltük is, a mig Kressek es. kir. főnök ur be nem tiltotta, mint illoyalis blasphemiját a felsőbb rendeleteknek.

Ugyanakkor pléhgalléros iskolafelügyelők is látogattak az iskolákat, nagyságosoknak

ezimzett, borotvált képü tekintélyes urak, kik kardosan jöttek be az osztályba s ott ültek, mint a czövek, míg a tanár examinál, aztán nem mondtak se bűt, se bāt, de mielőtt kimentek volna, megkérdeztek mindegyikünket, ki mi lesz? s igen megdicsérték, a ki azt mondta, hogy katona vagy hivatalnok.

Egyszer az történt, hogy a mint a felügyelő ur becsörömpölt az aranyos kardjával, s helyet foglalt a kathedra mellett széken, a történelem tanára egyszer csak rá kezd: «Magyarország szép virág».

A felügyelő ur mérgesen meresztette rá szemét, hogy talán valami rebellis dikcióra készül most ez a historiae professor; s már-már a torkát köszörülte, hogy kikérjen magának minden illetlen, sőt kárhözható demonstrációt, mikor a tanár dikciója a fentebbi szavakkal egyszerre véget ért s a padokból elővazkolódik négy boglyas gyerek és oda áll a mediumra, egyenesen a felügyelő ur pápaszemre orra elé. (Mert pápaszemet is viselt, nemesak kardot és aranyos sarkantyut.)

Az egyiknek neve volt Magyar, másiké Ország, a harmadiké Szép, a negyediké Virág s ezekből került ki az a kis bokrárt, a mitől a nagyságos inspektor ur már-már tüszenteni készült.

Ugyanez időtájt győzöttem meg, mennyire igaz, hogy «megbűntetem az apáknak vétkeit a fiakban». Egy valamikor sokat emlegetett magyar generálisnak a fia is ott járt velünk. Nem rossz fia volt, nem is tanult rosszul, még se volt barátja szegénynek. Minden gyerek húzódozott tőle, mert mindegyik azt hallotta odahaza, hogy ennek a fiúnak az atyja elárulta a hazát.

Egyszer majálisra készültünk, a mi ugy történik, hogy annak költségeire minden gyermek aláír egy kis összeget. A generális fia tiz forintot írt alá, egy másik, nála talán vagyonszámba, csak egyet.

— Ejnye nem szegyenled magad oly keveset írni alá? — mondá az előbbi.

— Nekem nem futja — replikázott ez szapora nyelven, — az én apám nem adott el akkora darab földet, mint a tied.

De a majális nagyszerű volt. Ilyenkor a szokottnál bizalmasabb viszony áll be a tanár és tanítvány között s a nagyobb diák még tüzet is mer kérni professzorától, hogy a máskor szigorúan tilos szivarra rágyujthasson. Harsogó zenével, zászlók lobogása mellett, pántlikás kalappal vonul ki az újjongó csapat a kismemelt erdő felé, hol a nagyobb diákok már napokkal előbb egyenesre taposták a táncszínt s beverték a czölöpöket a földre, az asztalok, sátrak, éléskamrák és boroshordók számára.

Kiűtött a szabadság. A ki akart, elkalandozott a zügó erdőbe szarkafészkét szedni, mások eprészni indultak vagy botanizálni a természettan professzorának vezetése alatt, s hagyták a zenét és pódiumot a nagyobacsákának, a kik már jártak a tánciskolába s nem akadozik a nyelvök, ha egy idegen kis leányt tánczra kell fölkerüni.

K. Gábor, a jeles író és szónok fia egy fa tövében állt, s már a második szivarra gyujtott, mikor az igazgatótanár oda sompolyog melléje, s azt mondja: «Hm, hm, hát csak füstölünk? nem kínálnál meg engem is egy szivarral?»

A fiu zavarba jött, végítapogatta minden zsebét, de nem volt abban szivar, elosztogatta a pajtasok között. Hát ugy akarta helyreütni a dolgot, hogy kivett két krajczárt, oda tette a tanár kezébe: «Szivarom nincs, de tessék venni».

Mily haszontalan bohóság már ez is, s még az ilyen is észébe jut az embernek, ha végig nézve a mellékelt képen, majálisra látja vonulni a gyermekereget.

Aztán meg az a botanizálás. Szegény megboldogult V. bácsi jut eszembe. Ő volt az egyetlen professzor, kit bácsinak mertek hini a tanít-

ványai, de őt is csak — a háta mögött. Nagy szenvedéllyel űzte a botanikát.

Egyszer egy gazkópé kicsipkézett egy tulipánt, befestette valamivel kékre, s ugy elváltoztatta, hogy lehetetlen volt rá ismerni s azzal oda vitte V. bácsi elé, hogy «mi virág ez tanár ur?»

Az öreg ur eleinte meg volt lepve. Soha se látott még ily növényt s Linné sehogy sem nyujtott meghatározására kezébe vezérfonalat. Nagy figyelemmel vizsgálta.

— Mi virág? hm, hát — pofvirág, gazember! — s akkor már el is csattant a definiczió a fiu arczán.

Az önképző kör is nagy dolog volt. A kik költők, írók, szónokok, szímszék, művészek s egyéb nagy emberek akartunk lenni, mind tagjai voltunk, — a miért aztán azok, a kik nem voltak tagjai, elneveztek «önképzelő körnek». Azt hiszem, ez az utóbbi volt a helyesebb elnevezés, — hanem mi bennünk akkor is volt már annyi életbölcsesség, hogy haragudjunk az igazságért s annál dühösebben irtunk rettenetes vereseket, novellákat és drámákat, s szavaltunk annyi tüzrel, hogy utóvégre kölcsönösen meggyőződünk felőle, hogy egyikünk lesz Mirabeau vagy Kossuth Lajos, a másik Byron vagy Petőfi, a harmadik Jules Janin vagy Gyulai Pál, a negyedik Hugo Viktor vagy Jókai s az ötödik Shakespeare vagy Szigligeti, a hatodik, hetedik és tizedik, mind elismert universalis lángeszek, — mind ez a nagy ember összevéve.

Minden nagyságunk mellett is elegendő volt azonban, hogy a kétfelé fűsült nagyszakállu pedellus megrántsa a csegettűt s mi azonnal megfelledekezünk minden méltóságról, melynek pedig a nagyságtól elválaszthatatlannak kellene lenni. Egymás hegyén-hátán buktunk ki az ajtón a kis órákózi időt arra használódók, hogy komoly diplomáciai tárgyalásokba becsatkozzunk a perczes inassal, ki kosarúval nem kevésbé látszott epedni a csegettű-szó után, mint mi magunk.

Ugy nyár felé a tanár urak is kijöttek az iskola udvarára s ott tartottak ülést állva. Szörnyen csodálkoztunk rajta, hogyan lehet az, hogy ezeken a tanár urakon egyáltalában nem látszik meg, hogy belefáradtak volna a tanításba, mikor mi a tanulásba már belefáradtunk, s hogy lehet valaki oly kegyetlen szívű, hogy az órát el nem engedi. Voltánk csak mi professzorok! Mi aztán megmutatnók, hogyan lehet a tanár nagyszerű.

Az év vége felé már minden elmúlt napot kitérültünk a falikalendáriumon, s számláltuk a még eltöltendő fatális napokat addig a vastagon megjelölt vonalig, mikor a zárvizsga lesz. Az utolsó napokban már be se vártuk, hogy elmuljanak: már délben ki volt törölve a fele nap. Végre már órák szerint nőtt a kitérő vonal. Totlunk volna előre az óramutatót is, csak az után igazították volna a napot, csak hogy közelebb jussunk ahhoz az órához, a mikor rabszija fűzhetjük a könyveket, melyek bennünk egy éven át rabszilon tartottak...

En édes istenem, hogy megváltozik a világon minden. Ma magam is mogorva, ránczos szemöldökű, pedáns professzor vagyok, a ki hallani se akar óralengedésről, s ép oly kevésé tudja méltányolni a muzsafiak türelmetlenségét, melylyel a zárvizsgát várják, mint nem méltányolták az enyimet anno akkor, mikor még magam is olyan muzsafi voltam. A fiatalság és öregség tán soha se fogja megérteni egymást!

Hanem azért én is szívesen mondom, hogy «vivat vacatio».

—rs.

Egyveleg.

* Versenyzés a légben. A brüsszeli ünnepélyek alkalmával szokatlan versenyzés is lesz. Hat lég-hajót bocsítanak föl a levegőbe s a díjat az nyert meg, mely a kitűzött idő alatt legmesszebb halad.

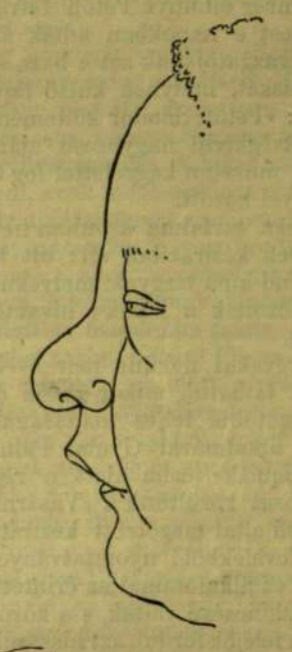
* Elő meduzát találtak a kevi növénykertben a Victoria Regia levelein. A kis állat (csak félhüvelyknyi) az egyedüli meduza, melyet eddig édes vízben észleltek s jellemző, hogy csak meleg vízben él meg, ha a víz 85° F.-nál hűvösebb lesz, merov állapotba jut s csak akkor éled fel ismét, ha a víz megmelegszik. Az újonnan fölfedezett érdekes állatot Ray Lankester tanár Craspedacusta Sowerbii nével jelölte, Sowerby volt ugyanis a fölfedezője.

Arany János

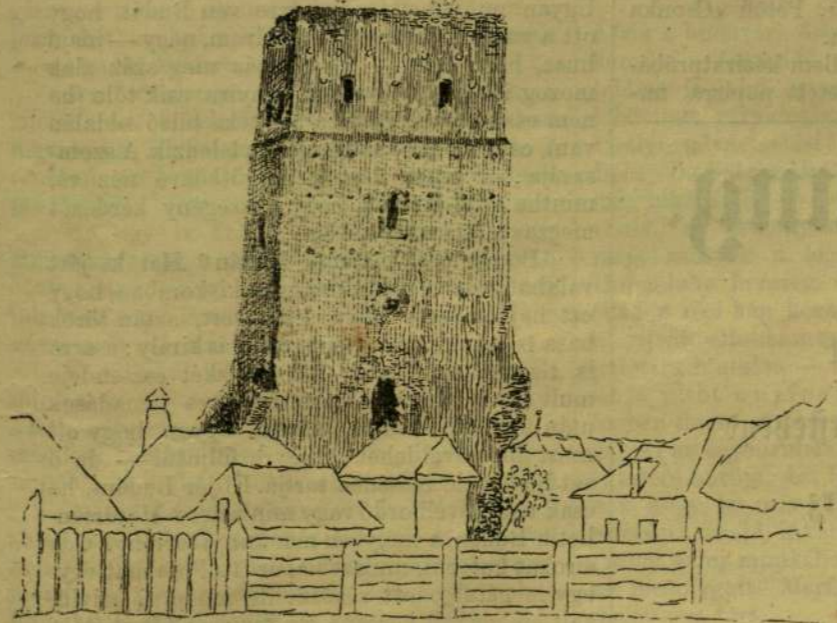
Petőfi Sándor

Petőfi Sándor

Amazon vonásit az ábráclatban
Nemed hiszem hogy híven följeli
De így ha a mit a jeseő hibázott
A hős az utána képzeli

Arany János

A CSÖNKAI TORONY NAGY-SZALONTÁN.

Arany János
Petőfi Sándor
Mint len

Petőfi Sándor
Petőfi Sándor
Petőfi Sándor

PETŐFI-RELIQUIÁK.

